

Govern de les Illes Balears
Conselleria de Serveis Socials i Cooperació
Direcció General de Cooperació

MEMÒRIA DE COOPERACIÓ
AL DESENVOLUPAMENT DE LES ILLES BALEARS
2015

TAULA DE CONTINGUTS

Introducció

1. Aplicació dels principis generals establerts en el Pla Director de la Cooperació de les Illes Balears

- 1.1. Coordinació i complementarietat 5
- 1.2. Eficàcia i eficiència 14
- 1.3. Transparència 15

2. Enfortiment de les capacitats dels agents de cooperació i recerca en l'àmbit del desenvolupament i les polítiques de cooperació

- 2.1. Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (OCDS) 16
- 2.2. Centre de Documentació en Cooperació al Desenvolupament (CD2) 18

3. Cooperació al desenvolupament

- 3.1. Actuacions a iniciativa de les entitats socials mitjançant la convocatòria de Prospeccions, identificació i capacitació a països empobrits per l'any 2015 19

4. Acció humanitària i ajudes d'emergència

- 4.1. Actuacions directes 23

5. Educació per al desenvolupament

- 5.1. Actuacions directes 27
- 5.2. Actuacions a iniciativa de les entitats socials mitjançant la convocatòria d'Educació, formació i sensibilització per al desenvolupament per l'any 2015 28

6. Gestió 34

7. Pressupost executat 35

INTRODUCCIÓ

El 2015 va acabar el període de vigència del II Pla Director de la Cooperació Balear 2012-2015 i al segon semestre es va començar a elaborar de manera participada amb el conjunt d'actors de la cooperació de les Illes Balears el III Pla Director 2016-2019, que establirà les principals línies estratègiques i objectius de la cooperació balear per als pròxims 4 anys. Per al nou equip de la Conselleria era important comptar amb els diferents agents a l'hora de confeccionar un document tan important, no sols perquè tenim la voluntat de voler consensuar les principals línies estratègiques i objectius, sinó perquè amb la seva participació ens sentirem més legitimats per portar endavant la política de cooperació.

Enguany desgraciadament ha estat marcat per la crisi de la població refugiada que tant sofriment està suposant a moltes persones que fugen del conflicte siríà i des de la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació hem volgut donar resposta a través d'ajuda humanitària als refugiats que es troben al Líban i a Jordània. Però aquesta no és la única crisi de refugiats que existeix i, a través de les organitzacions no governamentals radicades a les nostres illes, hem donat suport al poble sahrauí, al palestí i el burundès, poblacions que per conflictes ben diferents, han hagut d'abandonar les seves llars cercant un lloc més segur, vivint a vegades en unes condicions extremes que suposa intervenir en forma d'atenció bàsica. Tampoc ha estat un any exempt de catàstrofes naturals i al mes d'abril el Nepal va patir un greu terratrèmol que va sacsejar el país i va provocar que moltes persones perdessin tot quant tenien, i a les que s'ha donat suport gràcies a la presència al país d'ONGD de Balears al país.

Donar a conèixer a la nostra ciutadania quines són les causes que generen pobresa i desigualtats al món és una prioritat i aquest 2015 hem augmentat substancialment les ajudes a l'Educació per al Desenvolupament i la Sensibilització per a la realització d'actuacions dirigides a la comunitat educativa de les quatre illes i a la ciutadania en general de les Illes Balears, i volem seguir donant-hi un impuls, ja que es tracta d'unes actuacions que contribueixen també a lluitar contra el racisme i la xenofòbia, creant espais de reflexió i debat entre la ciutadania, facilitant també que es coneguin les causes que provoquen els moviments migratoris i de refugiats, la vulneració dels drets humans o les desigualtats de gènere.

La reactivació de les polítiques de cooperació al desenvolupament ha de basar-se, a més, en intervencions de qualitat i per promoure-ho hem volgut donar suport a petits projectes de prospecció i identificació que permetran a les ONGD assentar les

bases dels projectes futurs als quals pugui recolzar el Govern Balear, més tenint en compte que per als pròxims anys, les ajudes a aquest tipus d'intervencions augmentaran progressivament.

El Consell de Cooperació de les Illes Balears es reuneix regularment i en la darrera sessió plenària de 2015 es va proposar la creació de 4 grups de feina específics: Educació per al Desenvolupament, Ajuda Humanitària i Emergències, seguiment del Pla Director i Coherència de Polítiques de Desenvolupament, i tots ells s'han proposat treballar per a millorar en el futur la feina que es fa des de les Illes Balears amb els països socis. També ha estat un any de renovació de part dels seus membres i més de 20 entitats han participat en l'elecció de les 6 organitzacions no governamentals que representaran a la resta els pròxims 2 anys.

En definitiva, aquest 2015 és l'any en el que hem començat a establir de nou les bases perquè la política de cooperació dels pròxims anys faci un bot no sols quantitatiu, sinó també qualitatiu, en els quals treballarem per desplegar els instruments de planificació, seguiment i avaluació que es prevegin al nou Pla Director.

Antoni Servera Saletas
Director General de Cooperació

1. APLICACIÓ DELS PRINCIPIS GENERALS ESTABLERTS EN EL PLA DIRECTOR DE LA COOPERACIÓ DE LES ILLES BALEARS 2012-2015

El Pla Director 2012-2015 es planteja com a objectiu estratègic assolir una cooperació de qualitat. Per aconseguir-ho, posa l'accent en els principis establerts en la Llei balear de cooperació al desenvolupament i, de manera especial, en la coordinació, la participació, l'alineació, l'eficàcia, l'eficiència i la transparència.

El mes de novembre de 2013 —a la meitat del seu termini de vigència— es va elaborar un document de revisió del Pla, amb la finalitat d'orientar les actuacions dels dos anys següents.

1.1. Coordinació i complementarietat

La coordinació és un principi rector imprescindible per dur a terme actuacions coherents en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament, ateses la diversitat d'agents que hi participen —tant de les Illes Balears com dels països empobrits—, les nombroses i diverses necessitats que es pretenen satisfer, i la limitació dels recursos disponibles. A més, la coordinació contribueix a la millora de la qualitat de la cooperació, facilitant el treball en xarxa i promovent el coneixement mutu entre els agents de les Illes Balears i els dels països del sud.

La coordinació es realitza mitjançant la participació dels agents principals en els processos de presa de decisions. La participació és un principi essencial que promou el protagonisme de les persones destinatàries i dels agents implicats en els processos de desenvolupament. La participació permet que aquests processos siguin democràtics, tant pel que fa al disseny de polítiques i estratègies com a les actuacions que es desenvolupen en el terreny.

Quant a la complementarietat i l'alineació, les actuacions que es duen a terme amb els països del sud han d'estar fonamentades en les estratègies locals de desenvolupament, en les seves demandes, i han de contribuir al procés d'enfortiment de les capacitats i oportunitats de les persones i actors del sud.

Aquests principis s'articulen en tres àmbits: autonòmic, estatal i internacional.

a) Àmbit autonòmic

- El CONSELL DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT de les Illes Balears té, des que es va crear l'any 2000, la funció de coordinació, consulta i participació del conjunt

de la iniciativa social en la definició i l'aplicació de les polítiques de cooperació al desenvolupament del Govern de les Illes Balears. El 2015, tal i com estableix el reglament del Consell de Cooperació, mitjançant votació, s'han designat els següents agents de la Cooperació per al Desenvolupament (entitats privades sense ànim de lucre amb seu a Mallorca, Menorca i Pitiüses) en representació de la resta d'associacions de cooperació i educació per al desenvolupament:

- Associació S'Altra Senalla
- Fundació Vicente Ferrer
- Assembla de Cooperació per la Pau
- Creu Roja - Illes Balears
- Fundación MUSOL
- Associació Artística i Cultural Thakhi-Runa
- Ensenyants Solidaris de Menorca
- Mans Unides de Menorca
- Càritas de Menorca
- UNICEF - Eivissa
- Ensenyants Solidaris d'Eivissa
- Dignitat

Durant l'any 2015, s'han convocat dues sessions ordinàries:

<i>Data</i>	<i>Continguts de la sessió</i>	<i>Nre. d'assistents</i>
18 de març	• Deliberació i informe sobre l'esborrany de la proposta del Pla Anual de Cooperació de les Illes Balears 2015. • Presentació de la Memòria de Cooperació al Desenvolupament de les Illes Balears.	16
24 de novembre	• Explicació de les línies generals de la legislatura en matèria de cooperació internacional. • Designació d'una representació (titular i suplent) de les entitats socials que formen part del Consell de Cooperació al Consell de Serveis Socials de les Illes Balears. • Explicació del procés d'elaboració del pròxim Pla Director 2016-2019. • Informació sobre el pressupost previst per l'any 2016. • Proposta de comissions o grups de feina	22

específics (modificacions reglamentàries i normatives, millora de convocatòries, Educació per al Desenvolupament, etc.).

- Explicació sobre les convocatòries de subvencions 2015: calendari de resolució.
- Informació sobre la Setmana Econòmica de la Mediterrània (Marsella, 6 de novembre).

La COMISSIÓ DE COORDINACIÓ DELS ENS TERRITORIALS DE LES ILLES BALEARS té regulats el funcionament i la composició mitjançant el Decret 41/2010. És un òrgan de coordinació, cooperació i assistència recíproca entre les administracions públiques de les Illes Balears i els fons insulars de cooperació, amb la finalitat de garantir la coherència i la complementarietat de les actuacions. Durant l'any 2015, aquesta Comissió es va reunir en una ocasió, en data 9 d'octubre.

La COMISSIÓ INTERDEPARTAMENTAL DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT té regulats el funcionament i la composició mitjançant el Decret 41/2010. És l'òrgan de coordinació tècnica de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. Durant l'any 2015 aquesta Comissió es va reunir en una ocasió, en data 10 de desembre de 2015 amb el següent ordre del dia:

10 de desembre

- Informació sobre les funcions de la Comissió Interdepartamental de Cooperació per al desenvolupament.
- Explicació de les funcions de la Direcció General de Cooperació Balear.
- Debat inicial dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.
- Nou Pla Director de la Cooperació balear 2016-2019.
- Convenis de col·laboració amb la Direcció General de Cooperació.
- Comissió d'ajuda humanitària.
- Assistències tècniques.

Procés d'elaboració del Pla Director de Cooperació per al Desenvolupament de les Illes Balears 2016-2019

L'octubre de 2015, la Direcció General de Cooperació va iniciar un procés participatiu per a l'elaboració del Pla Director de Cooperació 2016-2019, amb

l'objectiu de tenir en compte tots aquells elements i aspectes que els agents que treballen en el sector consideren importants. Per aquest motiu, es varen desenvolupar diversos espais de reflexió amb el propòsit de recollir les aportacions de les entitats de desenvolupament.

Les Jornades del Pla Director 2016-2019 es varen dur a terme mitjançant dues modalitats diferenciades, cada una d'elles amb les seves finalitats. La primera part va tenir lloc els dies 20 i 21 de novembre, i va consistir en una reflexió conjunta a partir de l'exposició de persones expertes sobre: els paradigmes i reptes de la cooperació dins el context internacional; el paper de la cooperació descentralitzada; els reptes d'una educació per al desenvolupament transformadora; la utilitat d'un pla director de cooperació autonòmic i la participació de les entitats socials dins aquest procés.

De manera paral·lela, la DGC va trametre un qüestionari als diferents agents, amb el doble objectiu d'avaluar l'aplicació del Pla Director 2012-2015, i d'abordar els aspectes a tenir en compte en el disseny del Pla 2016-2019. Posteriorment, es va realitzar la segona part de les jornades de reflexió durant els dies 2 i 3 de desembre de 2015, que va comptar amb tres espais:

1. Dinàmica participativa de l'equip tècnic de Cooperació per elaborar el diagnòstic intern del Servei de Cooperació.
2. Dinàmica participativa de diversos agents per treballar els aspectes relacionats amb l'àmbit de la cooperació al desenvolupament i l'acció humanitària.
3. Dinàmica participativa de diversos agents per abordar els temes orientats a l'àmbit de l'educació per al desenvolupament.

Com a soci dels tres **FONS INSULARS DE COOPERACIÓ**, el Govern de les Illes Balears dóna suport a la cooperació municipalista al desenvolupament i hi realitza anualment una aportació econòmica. Durant l'any 2015, els fons insulars han realitzat activitats i campanyes de sensibilització i educació per al desenvolupament.

Fons Pitiús de Cooperació

L'aportació a les activitats del Fons Pitiús de Cooperació ha estat de 130.000 euros per part del Govern de les Illes Balears com a soci. Durant el 2015 ha duit a terme les activitats següents.

- *Projectes de Cooperació per al Desenvolupament*

En 2015 els projectes on s'ha destinat una part de l'aportació del Govern de les Illes Balears han estat:

- Accés a l'aigua segura per al consum humà a comunitats rurals, a El Salvador.
- Millora de l'accés a una educació secundària pública de qualitat per a adolescents i joves desfavorits fomentant l'equitat de gènere, a Índia.

➤ *Educació per al desenvolupament i per a una ciutadania crítica i conscient*

- El Fons Pitiús de Cooperació ha participat en campanyes de sensibilització, exposicions, i ha realitzat nombroses activitats amb l'objectiu de generar consciències crítiques i fomentar que les persones actuïn en favor d'una societat crítica, participativa i compromesa amb la justícia i el respecte als drets humans arreu del món.
- *Xarxa de centres educatius solidaris*, continuació d'un treball més qualitatiu, a partir dels tallers que ofereix sobre pau i no-violència, consum responsable, comprendre les migracions i la dona al món. També s'ha ofert un curs de formació per al professorat de les escoles integrades dins la Xarxa, *Educació per al desenvolupament o com educar per a l'acció*.
- *Biblioteca i Fons Documental*, el 2015 han continuat oferint a la població pitiüsa la possibilitat d'ampliar els seus coneixements sobre temàtiques relacionades amb la solidaritat i la cooperació. També han organitzat diverses activitats per tal de donar major difusió al contingut de la biblioteca.

Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació

El Govern de les Illes Balears va destinar la quantitat de 250.000 euros en concepte d'aportació consignada al Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació corresponent a l'any 2015.

➤ *Projectes de Cooperació per al Desenvolupament*

En 2015 els projectes on s'ha destinat una part de l'aportació del Govern de les Illes Balears han estat:

- Foment de la ciutadania a les escoles de la Arena (Perú).
- Millora de la qualitat de vida de les dones de la Arena (Perú).
- Formació i desenvolupament integral d'adolescents en situació de risc (Perú).

- Construcció d'un institut d'educació secundària a Batondo –2a fase (Burkina Faso).
- Enfortiment de la governabilitat als municipis de Santurbán (Colòmbia).
- Promoció de lideratges per al bon govern a Pueblo Nuevo (Perú).
- Desenvolupament d'iniciatives productives a Madriz (Nicaragua).
- Promoció de la igualtat de gènere a Pocona (Bolívia).
- Suport al programa integral de salut infantil sahrauí (RASD).
- Desenvolupament socioeconòmic de la Ciudad Antigua (Nicaragua).
- Reciclatge i gestió de residus sòlids a Oued Laou (Marroc).
- Millora d'un centre educatiu a la Arena (Perú).
- Fons d'Emergència 2015.

➤ *Educació per al desenvolupament i per a una ciutadania crítica i conscient*

- *Xarxa de centres educatius i solidaris*: durant l'any 2015 es celebrà una trobada de centres educatius de la Xarxa per tal de planificar les iniciatives i fer el seguiment de les activitats i propostes, així com presentar nous materials didàctics.
- Projecte de sensibilització entre centres educatius de la Xarxa i centres de Nicaragua. Al llarg de l'any treballaren sobre l'accés i la contaminació de l'aigua.
- Xerrades divulgatives del Fons Mallorquí i del treball dels socis als municipis de l'illa que ho sol·liciten, així com col·laboracions per a cursos i actes específics.
- Activitats de sensibilització en els municipis mallorquins següents: Artà, Bunyola, Calvià, Capdepera, Esporles, Felanitx, Fornalutx, Inca, Lloseta, Llucmajor, Mancor, Muro, Palma, Petra, Pollença, Puigpunyent, Santa Margalida, Sant Joan, Ses Salines, Petra i Son Servera. Aquestes activitats consistien en exposicions, tallers sobre la vida quotidiana a Nicaragua, visites de batles de Nicaragua, contacontes del desert i xerrades.
- *Campanya Bibliofons*, préstec del fons documental de cooperació i solidaritat per a biblioteques municipals.

➤ *Projectes d'emergència*

La Direcció General de Cooperació ha participat, conjuntament amb altres finançadors, en els projectes d'emergència següents:

- Suport a l'assistència obstètrica i ginecològica a dones síries i palestines refugiades al Líban.

- Ajuda alimentària per a famílies afectades per la sequera a Quetzaltenango, Guatemala.
- Ajuda d'emergència a damnificats per un terratrèmol a Matanza, Colòmbia.
- Suport psicosocial per a dones i menors de Gasa.
- Actuacions d'emergència per a la població damnificada al Nepal.

Fons Menorquí de Solidaritat i Cooperació

El Govern de les Illes Balears va destinar la quantitat de 130.000 euros en concepte d'aportació consignada al Fons Menorquí de Solidaritat i Cooperació.

➤ *Projectes de Cooperació per al Desenvolupament*

En 2015 els projectes on s'ha destinat una part de l'aportació del Govern de les Illes Balears han estat:

- Apoderament de les dones maies per a la defensa dels drets humans (Guatemala).
- Impulsar l'economia familiar de les dones indígenes (Guatemala).
- Accés al dret a una vivenda digna amb sanejament (Índia).
- Garantir la seguretat alimentària als campaments de refugiats sahrauís (Tindouf).
- Projecte municipalista a través de la UE.

➤ *Educació per al desenvolupament i per a una ciutadania crítica i conscient*

- *Programa Joventut Compromesa*: representa una línia de feina dirigida específicament als joves de Menorca per potenciar la seva participació en la lluita contra la pobresa global i a favor de la justícia social, l'equitat i la cooperació.
- *Llibres per entendre i canviar el món a les biblioteques de Menorca*. Aquest projecte dóna continuïtat a la iniciativa engegada l'any 2012 per apropar el món de la cooperació i la solidaritat a la població menorquina a través de la Xarxa de Biblioteques Públiques de Menorca.
- Visita de Nadia Ghulam a Menorca per afavorir l'equitat de gènere a les escoles, instituts i biblioteques de l'illa. Es cerca donar a conèixer la vida d'aquesta noia afganesa que es va veure obligada a fer-se passar per noi durant 10 anys per poder aportar ingressos a la seva família.

- *Tallers escoles cooperants*, planteja la realització de tallers formatius per l'alumnat de tercer cicle de primària a les escoles de la Xarxa de Centres Educatius Cooperants sobre el canvi climàtic i altres qüestions relacionades amb la globalització.
- *Programa Ciutadania Global*, el Fons Menorquí està en contacte amb les agendes locals 21 de Menorca amb l'objectiu d'implicar-se en els programes de cooperació de les entitats. Volen promoure una ciutadania activa, global i crítica i implicar nous col·lectius en els programes de cooperació del Fons.
- *WE-NET: working for environmentally educated towns* té com a objectiu fomentar el desenvolupament sostenible a través de l'intercanvi de bones pràctiques municipals.

➤ *Projectes d'emergència*

En 2015 els projectes on s'ha destinat una part de l'aportació del Govern de les Illes Balears han estat:

- Reconstrucció i reactivació econòmica i social a Ometepe, Nicaragua.
- Garantir la seguretat alimentària als campaments de refugiats sahrauís.

Per altra banda, les reunions convocades pels tres Fons insulars a les quals ha assistit la Direcció General de Cooperació han estat les següents:

<i>Fons Insulars</i>	<i>Motiu de convocatòria</i>	<i>Data</i>
Mallorquí	Junta de govern	13 de juliol
Menorquí	Junta executiva	16 de desembre
Pitiús	Assemblea general	1 de setembre
	Junta executiva	9 d'octubre

Finalment, un altre agent social en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament i la solidaritat amb el qual es col·labora és la UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS (UIB), mitjançant el suport a **l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (OCDS)** i al Centre de Documentació en Cooperació al Desenvolupament (CD2). En el marc d'aquesta col·laboració, s'han dut a terme diverses reunions de coordinació i de seguiment de les activitats realitzades durant l'any.

<i>UIB</i>	<i>Motiu de convocatòria</i>	<i>Data</i>
OCDS	Comissió de seguiment	13 de febrer
OCDS	Comissió de seguiment	20 de març
OCDS	Comissió de seguiment	8 d'octubre

b) Àmbit estatal

La Direcció General de Cooperació ha participat en els òrgans de consulta i coordinació del Ministeri d'Afers Exteriors i de Cooperació, amb l'assistència el dia 9 d'octubre a la COMISSIÓ INTERTERRITORIAL DE COOPERACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT.

<i>Data</i>	<i>Continguts de la sessió</i>
9 d'octubre	• Situació del Conveni Marc per al reforç de la coordinació i la complementarietat i específic per a la programació conjunta en matèria d'acció humanitària. • Balanç de la situació actual de la cooperació espanyola. • Els reptes que es plantegen en el nou escenari global. • Compromisos per a una agenda transformadora de Desenvolupament Humà Sostenible. • Solidaritat i recolzament amb Metges sense Fronteres a causa del bombardeig de l'hospital de Kunduz.

D'altra banda, amb l'objectiu d'harmonitzar les actuacions i intercanviar bones pràctiques, el director de cooperació del Govern de les Illes Balears ha assistit a les sessions informatives i reunions plenàries organitzades per l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional al Desenvolupament (AECID) sobre la situació de les greus crisis humanitàries arreu del món i en el marc del Conveni Marc d'Acció Humanitària que té com a objectiu principal coordinar l'acció humanitària en situacions de crisi. Aquest Conveni impulsa l'articulació, coordinació i complementarietat de la cooperació descentralitzada entre la Secretaria General de Cooperació Internacional per al Desenvolupament del Ministeri d'Assumptes Exteriors de Cooperació i la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació del Govern de les Illes Balears. Així, l'objecte d'aquest Conveni Marc és que ambdues parts contribueixin a un model de cooperació descentralitzada eficaç i de qualitat sobre la base de línies de treball conjuntes i mecanismes de coordinació i complementarietat

que permetin una política de cooperació per al desenvolupament més coherent i eficient. Concretament, un dels objectius prevists és la coordinació de l'acció humanitària, per a la consecució de la qual s'articulen, entre d'altres línies de treball, la posada en marxa de fons comuns que es concretaran en convenis específics.

Quant a la cooperació descentralitzada, les trobades anuals de comunitats autònomes ofereixen un espai d'intercanvi d'informació, diàleg, reflexió i coordinació en l'aplicació de l'Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD) autonòmica. La VIII TROBADA DE COMUNITATS AUTÒNOMES I COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT va tenir lloc a la ciutat de Madrid els dies 26 i 27 de març de 2015. Es va treballar en sessió plenària i es va comptar amb la participació de representants de les comunitats autònomes, de l'Administració general de l'Estat i de la cooperació multilateral. Els principals temes tractats en la reunió varen ser:

- Les comunitats autònomes i l'acció humanitària.
- Les universitats públiques i la cooperació al desenvolupament.
- El procés d'harmonització administrativa.
- L'educació per al desenvolupament.

c) Àmbit internacional

Seguint el camí fixat per la Declaració de París en relació amb les necessitats de les zones destinatàries, s'ha mantingut la coordinació amb les AUTORITATS i les INSTITUCIONS DEL SUD. Aquesta estratègia d'alineació s'ha duit a terme, únicament, des de la seu de la cooperació de les Illes Balears. D'altra banda, amb l'objectiu d'harmonitzar les actuacions i intercanviar bones pràctiques, el director de cooperació del Govern de les Illes Balears ha assistit a la jornada *Cohésion Territoriale et croissance inclusive dans une Méditerranée en transition* els dies 5, 6 i 7 de novembre (Marsella). Es varen abordar les qüestions següents:

- Les actuacions públiques a escala nacional i regional.
- Les desigualtats entre el centre i la perifèria.
- Reformes de descentralització i construcció d'institucions capaces de garantir el rol dels actors locals en la presa de decisions.

1.2. Eficàcia i eficiència

La millora de la qualitat és un principi fonamental que ha d'inspirar qualsevol activitat pública. Es tracta d'aconseguir la màxima eficàcia i eficiència de les

actuacions que es desenvolupin, tenint present que l'augment de la qualitat s'emmarca en un cicle de millora contínua dels processos de gestió, els quals s'han d'anar adaptant a una realitat cada cop més canviant.

L'eficàcia i l'eficiència són fonamentals en la cooperació del Govern de les Illes Balears perquè contribueixen a augmentar l'impacte de les actuacions en termes de desenvolupament humà sostenible. Amb vista a augmentar l'eficàcia perquè contribueixi a millorar la qualitat i l'impacte de l'ajuda, l'experiència adquirida en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament apunta envers l'especialització en sectors d'activitat i en àmbits territorials concrets. A més, també permet conèixer en profunditat les poblacions destinatàries i els seus contextos de vida, i establir-hi vincles més sòlids a mitjà i a llarg termini, que fan més eficients i sostenibles les actuacions.

1.3. Transparència

La informació i la transparència són, en les polítiques públiques, mitjans de garantia del control democràtic de les institucions per part de la ciutadania. De la mateixa manera, faciliten el coneixement de l'acció del Govern i la participació ciutadana en la presa de decisions. L'objectiu és garantir la producció i la difusió d'informació regular i comprensible sobre la política de cooperació al desenvolupament.

El PORTAL DE COOPERACIÓ (<cooperant.org>) és el vehicle de comunicació entre les persones que treballen en l'àmbit de la cooperació i en l'àrea de l'Educació per al Desenvolupament (EpD), i ofereix informació d'interès sobre la política de cooperació al desenvolupament: documents de planificació, memòries, dades sobre l'AOD, recursos didàctics i un calendari d'activitats, entre d'altres.

Aquesta MEMÒRIA ANUAL DE 2015 vol informar sobre la política de cooperació al desenvolupament i reflectir, de manera clara i transparent, la utilització dels recursos públics dins l'any pressupostari que s'ha tancat. Es tracta d'un document de síntesi i de balanç de l'assoliment de l'estratègia marcada en el Pla Director i, de manera concreta, de les actuacions descrites en el Pla Anual de 2015.

2. ENFORTIMENT DE LES CAPACITATS DELS AGENTS DE COOPERACIÓ I RECERCA EN L'ÀMBIT DEL DESENVOLUPAMENT I LES POLÍTIQUES DE COOPERACIÓ

En l'àmbit de l'enfortiment de capacitats i de la recerca, cal destacar les activitats desenvolupades durant l'any 2015 per l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (OCDS) i el Centre de Documentació en Cooperació al Desenvolupament (CD2). Així, en el marc del Conveni subscrit entre el Govern i la Universitat de les Illes Balears (UIB), s'han organitzat cursos i altres activitats adreçades tant a la comunitat universitària com a les entitats socials de desenvolupament i al públic en general.

2.1. Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (OCDS) de la UIB

Com a fruit del Conveni signat per al període 2014-2015, durant el 2015 l'OCDS ha duit a terme les activitats següents, amb un pressupost total de 150.000 euros:

➤ ***Convocatòria de beques per a estudiants de la UIB per fer pràctiques en països empobrits durant el curs 2014-2015***

Han participat 20 alumnes entre els estudis de mestre, pedagogia, educació social, infermeria, fisioteràpia, Grau d'Administració d'Empreses (GADE) i geografia amb estades en sis països diferents (Perú, Marroc, Equador, Ghana, Nicaragua i Índia) entre 60 i 90 dies.

➤ ***Curs monogràfic “La migració: una visió des dels drets humans”***

Tipus: curs bàsic.

Lloc: edifici Sa Riera

Dates: 20, 21, 22, 23, 26, 27 i 29 de maig de 2015

Durada: 28 hores

Temàtica: s'han abordat aspectes com la migració, les seves tendències i els principals actors; les polítiques europees sobre migració i la situació global de les fronteres: les retallades i els seus impactes a escala global i local en els drets humans de les persones immigrants.

Nombre d'assistents: 22

➤ ***Curs monogràfic “L'economia feminista i l'economia de la cura per repensar la cooperació al desenvolupament”***

Tipus: curs bàsic.

Lloc: edifici Sa Riera

Dates: 21, 22, 23, 25 i 26 de setembre de 2015

Durada: 20 hores

Temàtica: l'economia feminista i l'economia de la cura plantegen una proposta social alternativa al fonamentalisme del mercat capitalista. Integrar i desenvolupar la perspectiva de gènere no només és un assumpte de justícia i, per tant, un objectiu en si mateix, sinó que és part integral de l'enfocament de desenvolupament basat en drets. En aquest sentit esdevé imprescindible reconèixer i analitzar aquestes estratègies per repensar la cooperació universitària al desenvolupament (CUD) amb l'objectiu de promoure nivells més alts d'equitat i de benestar.

Nombre d'assistents: 30

➤ ***Curs de formació de voluntariat especialitzat: cooperació al desenvolupament***

Tipus: curs d'especialització.

Lloc: Campus universitari de Palma i videoconferència amb Eivissa i Menorca.

Dates: 2, 3, 4, i 11 de març de 2015

Durada: 20 hores

Temàtica: donar la formació inicial sobre la cooperació al desenvolupament.

Nombre d'assistents: 32

➤ ***Onzena convocatòria d'estades solidàries per desenvolupar tasques de voluntariat en països empobrits***

En data 26 de gener de 2015, es va publicar la convocatòria d'estades solidàries per desenvolupar tasques de voluntariat en països empobrits. Aquest programa ofereix a l'alumnat de la UIB, i al personal d'administració i serveis (PAS), la possibilitat de desenvolupar tasques de voluntariat en l'àmbit de la cooperació universitària al desenvolupament en països del sud, en col·laboració amb ONGD de les Illes Balears i amb entitats locals dels països de destí. S'han concedit vuit ajuts per a estades a Bolívia i a Perú.

➤ ***Onzena convocatòria d'ajuts per dur a terme projectes de cooperació universitària al desenvolupament generats per equips de la Universitat de les Illes Balears***

La convocatòria pretén facilitar la participació directa i activa dels membres de la comunitat universitària i la seva contribució efectiva per millorar les condicions de vida i de treball de les poblacions dels països empobrits.

S'han executat 6 projectes per un import de 44.000 € i hi han participat 38 membres de la comunitat universitària.

Aquests són:

- Millora de la sostenibilitat de la producció agrària a l'altiplà bolivià: eficiència en l'ús de l'aigua i dels nutrients (8.650 €).
- Diagnòstic de necessitat d'investigació relacionades amb la incidència del càncer a Bolívia: capacitació i promoció per a la investigació i la formació d'equips de salut de l'*Hospital San Juan de Dios* (8.180 €).
- Capacitació per al posterior assessorament per a la implantació a la Universitat Internacional de l'Equador de les tecnologies de la informació i de la comunicació (6.260 €).
- Desenvolupament de propostes de millora a l'Associació *Aprendo Contigo*: formació, difusió i anàlisi d'impacte, Perú (8.910 €).
- Alternatives per al control d'insectes transmissors de dengue a l'Amazones peruà respectuoses amb el medi ambient. L'ús de fongs patògens, Perú (8.000 €).
- L'ordenació jurídica del Servei Públic d'Educació Superior a Cuba i Espanya. (4.000 €).

➤ ***Altres activitats de sensibilització i educació per al desenvolupament de la comunitat universitària***

- *Exposicions varies*: en col·laboració amb diferents entitats, institucions i ONGD de les Illes Balears; s'han organitzat les següents:
 - “Viatges d'esperança i temor. Migrants en moviment a Mèxic”, amb la col·laboració d'Amnistia Internacional.
 - “Acció de denúncia, Iran: lluiten com lleones pels seus drets”, amb la col·laboració d'Amnistia Internacional.
- *Transversalització de l'educació per al desenvolupament en el marc d'assignatures impartides als diferents estudis de la UIB*: s'ha posat en marxa enguany i consisteix en una borsa d'hores de formació transversal per ser inclosa als estudis de grau i màster. S'han impartit 27,5 hores en el marc de 17 sessions.

2.2. Centre de Documentació en Cooperació al Desenvolupament (CD2)

El Centre de Documentació en Cooperació al Desenvolupament (CD2) es va crear amb el Conveni de col·laboració entre el Govern de les Illes Balears i la Universitat de

les Illes Balears en matèria de cooperació al desenvolupament, signat el 23 de febrer de 2006.

A grans trets, el CD2 té com a objectius la creació de dos productes documentals bàsics, que constitueixen el nucli de l'oferta del centre de documentació: la biblioteca digital i la col·lecció bibliogràfica impresa. El CD2 està ubicat a la biblioteca de l'edifici Ramon Llull del Campus de la UIB i dona suport documental a institucions, a ONGD, a personal investigador i a les persones particulars que treballen, estudien o actuen en l'àmbit de la cooperació. En el marc del Conveni signat entre el Govern i la Universitat de les Illes Balears, la Direcció General de Cooperació ha aportat 3.000 € per finançar les actuacions següents, corresponents al període 2014-2015:

- *Tasques de manteniment i gestió de la biblioteca digital*: l'any 2015, s'han catalogat 567 nous documents i s'han incorporat al reposador digital.
- *Millores al catàleg i cercador*.
- *Adquisició de monografies mitjançant compra, donatius i intercanvi relacionats amb la temàtica del centre de documentació*: s'han comprat 222 monografies.
- *Circulació de fons en paper i descàrregues digitals*: la circulació de documents suma 60.529 documents.

3. COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT

En aquest apartat s'inclouen les accions dutes a terme durant l'any 2015 als països del sud adreçades a millorar les condicions de vida de la població. Les modalitats d'actuació inclouen, d'una banda, les actuacions directes del Govern de les Illes Balears amb un soci local i, de l'altra, els projectes a iniciativa de les entitats socials de cooperació de les Illes Balears mitjançant convocatòries públiques de subvencions.

3.1. Actuacions a iniciativa de les entitats socials mitjançant la convocatòria de Prospecció, identificació i capacitació a països empobrits per l'any 2015

L'any 2015 la Direcció General de Cooperació va publicar una convocatòria de subvencions per a projectes que afavoreixin l'apoderament dels socis locals mitjançant accions de prospecció, identificació i capacitació en els nous països i territoris prioritaris segons el document de revisió del Pla Director 2012-2015.

Aquesta convocatòria ha volgut donar suport als socis locals, element clau en el procés de desenvolupament de la població empobrida. S'ha de tenir en compte que

una de les conseqüències derivades de la reducció de recursos, dirigits a l'àmbit de la cooperació internacional en els darrers quatre anys, ha estat l'afebliment dels socis locals que les entitats tenen en els països on intervenen. Per aquest motiu, l'objecte d'aquesta convocatòria ha estat establir les subvencions per executar actuacions de prospecció, identificació i capacitació dels socis locals per a l'elaboració de projectes de cooperació que contribueixin a millorar les condicions de vida de les persones més desfavorides del sud i establir les bases per a futures accions d'intervenció en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament.

Amb una dotació pressupostària de 100.000 euros, cada entitat podia presentar un únic projecte a la convocatòria amb un límit de subvenció de 8.000 euros en els països i en els sectors prioritaris segons el document de revisió del Pla Director.

Un total de setze projectes complien amb els requisits de la convocatòria, dels quals finalment, per disponibilitat pressupostària, s'han aprovat els tretze amb una puntuació més alta. Són els següents:

– ***Mejorar la calidad educativa básica en la zona de extrema pobreza y de exclusión social de la provincia de Pisco, región Ica***

Gestor de l'ajuda: Associació Família i Societat

Soci local: Asociación Reto para el Desarrollo Sostenible – REDES PERÚ

País: Perú

Àmbit d'actuació: educació bàsica.

Pressupost total: 8.000 €

Aportació de la DGC: 7.800€

– ***Oasis frente a la explotación sexual: formación e inserción laboral de mujeres en situación de prostitución o víctimas de trata en Lima***

Gestor de l'ajuda: Fundació Amaranta

Soci local: Instituto Religioso Adoratrices Esclavas del Santísimo Sacramento y de la Caridad

País: Perú

Àmbit d'actuació: drets humans.

Pressupost total: 10.684 €

Aportació de la DGC: 6.634 €

– ***Género y desarrollo para organizaciones de la sociedad civil marroquí que trabajen para mejorar la autonomía y empoderamiento de las mujeres***

Gestor de l'ajuda: CONEMUND
Soci local: Association Forum de Femmes au RIF (AFFA RIF)
País: Marroc
Àmbit d'actuació: gènere i desenvolupament.
Pressupost total: 8.000 €
Aportació de la DGC: 8.000 €

- ***Identificación y formulación de la segunda fase del proyecto “Gestión comunitaria sostenible de los recursos naturales agua, suelo y vegetación con enfoque de cuenca hidrográfica en la subcuenca de Yuraj Molina”***

Gestor de l'ajuda: Enginyeria sense Fronteres
Soci local: Mosoj Causay
País: Bolívia
Àmbit d'actuació: sostenibilitat ambiental.
Pressupost total: 8.000 €
Aportació de la DGC: 8.000 €

- **Diagnòstic participatiu a les llars de la Fundació Amazonia**

Gestor de l'ajuda: Fundació Amazònia
Soci local: Fundación Amazonia - Bolívia
País: Bolívia
Àmbit d'actuació: educació i formació.
Pressupost total: 7.300 €
Aportació de la DGC: 7.300 €

- **Diagnòstic de la situació de la formació continuada de docents a Guatemala**

Gestor de l'ajuda: Ensenyants Solidaris
Soci local: Serveis de formació a Amèrica Central
País: Guatemala
Àmbit d'actuació: educació i formació.
Pressupost total: 7.500 €
Aportació de la DGC: 7.500 €

- ***Elaboración de las líneas de base sobre violencia basada en género (VBG) en los municipios de Santa Fé de Antioquia i Rionegro***

Gestor de l'ajuda: Institut Sindical de Cooperació per al Desenvolupament (ISCOD)

Soci local: Central Unitaria de Trabajadores (CUT)

País: Colòmbia

Àmbit d'actuació: gènere i drets humans.

Pressupost total: 8.250 €

Aportació de la DGC: 7.450 €

— ***Mujeres en los ayuntamientos de Fatick. Estudio postelectoral del perfil de género de los gobiernos locales de la región***

Gestor de l'ajuda: Asamblea de Cooperació per la Pau

Soci local: Conseil Sénégalais des Femmes (COSEF)

País: Senegal

Àmbit d'actuació: reforç organitzacions.

Pressupost total: 8.000 €

Aportació de la DGC: 8.000 €

— ***Estudio de línea de base para la continuidad del proyecto de reducción de la malnutrición aguda en el distrito sanitario de Guidan Roumdji (región de Maradi)***

Gestor de l'ajuda: Creu Roja

Soci local: Creu Roja de Níger

País: Níger

Àmbit d'actuació: salut.

Pressupost total: 8.000 €

Aportació de la DGC: 8.000 €

— ***Misión exploratoria Burkina Faso***

Gestor de l'ajuda: Metges del Món

Soci local: Ministeri de Salut de Burkina Faso

País: Burkina Faso

Àmbit d'actuació: salut.

Pressupost total: 7.998 €

Aportació de la DGC: 7.998 €

— ***Mejora de las capacidades técnicas a través de la capacitación***

Gestor de l'ajuda: Treball Solidari

Soci local: Centro Experimental para el Desarrollo de la Pequeña y Mediana Empresa Rural (CEDEPEM)

País: Guatemala

Àmbit d'actuació: formació i capacitació.

Pressupost total: 9.200 €

Aportació de la DGC: 8.000 €

– ***Prospección, identificación y diseño participativo de un proyecto de transición agroecológica en la comuna rural de Guédé Chantier y Guédé Village***

Gestor de l'ajuda: Centro de Estudios Rurales y de Agricultura Internacional (CERAI).

Soci local: Union des jeunes agriculteurs de Koyli Wirnde (UJAK)

País: Senegal

Àmbit d'actuació: suport a organitzacions.

Pressupost total: 8.000 €

Aportació de la DGC: 8.000 €

– ***Diagnóstico del funcionamiento de la cadena de valor en la producción de semillas para la producción agrícola en tres departamentos de Haití***

Gestor de l'ajuda: Veterinaris sense Fronteres

Soci local: Tet Kole Ti Peyizan Ayisyen

País: Haití

Àmbit d'actuació: desenvolupament econòmic local.

Pressupost total: 8.000 €

Aportació de la DGC: 8.000 €

4. ACCIÓ HUMANITÀRIA I AJUDES D'EMERGÈNCIA

L'acció humanitària comprèn accions de protecció i assistència a les víctimes de desastres desencadenats per causes naturals o de conflictes armats, orientades a alleujar-los el patiment, garantir-los la subsistència, protegir els seus drets fonamentals i defensar la seva dignitat. En canvi, les ajudes d'emergència tenen un contingut més reduït, i s'hi inclouen les activitats de rescat urgent i el subministrament de béns i serveis essencials per a la supervivència immediata de la població: atenció sanitària, refugi i alimentació.

4.1. Actuacions directes

- **Accés a aigua potable per a refugiats sirians en el camp de Zaatari, a Jordània, per reduir malalties transmissibles per l'aigua**

Gestor de l'ajuda: Fundació UNICEF

Soci local: UNICEF Jordània

País: Jordània

Àmbit d'actuació: accés a aigua potable.

Sector social: població refugiada de sirians.

Pressupost total: 50.000,00 €

Aportació de la DGC: 50.000,00 €

- **Establecer y mejorar las condiciones de saneamiento de la población afectada por el terremoto de Nepal**

Gestor de l'ajuda: Creu Roja

Soci local: Creu Roja Nepal

País: Nepal

Àmbit d'actuació: millora de les condicions higièniques i sanitàries

Sector social: població general

Pressupost total: 50.000,00 €

Aportació de la DGC: 50.000,00 €

- **Apoyo a la rehabilitación de viviendas de personas refugiadas de Palestina dañadas por la ofensiva “margen protector” en Gaza.**

Gestor de l'ajuda: Comitè Espanyol de l'UNRWA

Soci local: UNRWA

País: Palestina

Àmbit d'actuació: rehabilitació de vivendes.

Pressupost total: 60.000,00 €

Aportació DGC: 60.000,00 €

- **Emergència rehabilitació Nepal**

Gestor de l'ajuda: Metges del Món

Soci local: Metges del Món

País: Nepal

Àmbit d'actuació: rehabilitació de serveis de salut.

Pressupost total: 80.000,00 €

Aportació DGC: 80.000,00 €

– **Més refugiats burundesos a Uvira**

Gestor de l'ajuda: Veïns sense Fronteres

Soci local: Amani na Tumaini Kwetu

País: República Democràtica del Congo

Àmbit d'actuació: distribució alimentària.

Pressupost total: 29.807,50 €

Aportació DGC: 29.807,50 €

– **Ajuda alimentària pels campaments de refugiats sahrauís de Tindouf**

Gestor de l'ajuda: Amics del Poble Sahrauí

Soci local: RASD

País: Algèria (campaments de refugiats a Tindouf)

Àmbit d'actuació: distribució alimentària.

Pressupost total: 10.000,00 €

Aportació DGC: 10.000,00 €

– **Suport a la reconstrucció d'infraestructures afectades per les inundacions als campaments de refugiats sahrauís de Tindouf**

Gestor de l'ajuda: Amics del Poble Sahrauí

Soci local: RASD

País: Algèria (campaments de refugiats a Tindouf)

Àmbit d'actuació: reconstrucció d'infraestructures.

Pressupost total: 15.000,00 €

Aportació DGC: 15.000,00 €

– ***Crisis de Siria - Emergència en el Líban: assistència urgent a la població refugiada siria***

Gestor de l'ajuda: ACNUR

Soci local: ACNUR

País: Líban

Àmbit d'actuació: provisió d'aliments bàsics i material d'abric.

Pressupost total: 87.477,60 €

Aportació DGC: 55.000,00 €

- **Millora de les condicions de vida de la població refugiada sahrauí en els campaments de refugiats de Tundouf i sensibilització de la població balear envers la realitat del poble sahrauí**

Gestor de l'ajuda: Assoc. Amics del Poble Sahrauí de les Illes Balears

Soci local: RASD

País: Algèria

Àmbit d'actuació: salut i sensibilització.

Pressupost total: 174.000 €

Aportació DGC: 174.000 €

- **MADRASSA 2015**

Gestor de l'ajuda: Escola en Pau

Soci local: RASD

País: Algèria

Àmbit d'actuació: educació.

Pressupost total: 30.000 €

Aportació DGC: 30.000 €

5. EDUCACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT

El Pla Director 2012-2015 estableix com una de les tres línies estratègiques l'Educació per al desenvolupament, entesa com a eina imprescindible per a la transformació social al nord i l'eradicació de la pobresa i les desigualtats al sud. Aquesta línia estratègica ha rebut el 2015 un percentatge del 33 % dels recursos globals d'AOD, superior a l'interval recomanat pel Pla Director, del 10-12 %.

En el conjunt de la cooperació oficial al desenvolupament, l'Educació per al desenvolupament (EpD) és un instrument que té com a objectiu primordial la creació, tant als països del nord com en els del sud, d'una consciència social compromesa amb l'eradicació de la pobresa i la lluita contra l'exclusió social, amb la defensa del desenvolupament humà i sostenible i amb la promoció de la ciutadania global.

En l'ESTRATÈGIA D'EDUCACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT DE LES ILLES BALEARS 2011-2015 es defineixen els objectius, línies i pautes d'acció que en faciliten l'aplicació pràctica dels projectes presentats. També disposa de tot un seguit d'indicadors per facilitar el seguiment i l'avaluació dels objectius marcats.

Posteriorment a la revisió del Pla Director, el novembre de 2013, es conclou que no es poden abordar totes les línies estratègiques per manca de recursos humans i materials, per tant, s'identifiquen aquelles en les quals s'han efectuat avanços i que es prioritzaran durant el període de vigència del Pla. Són les següents:

- LE1.1. Enfortir la presència de l'EpD en l'àmbit de l'educació formal.
- LE1.2. Fomentar la investigació i la recerca en l'àmbit de la cooperació i de l'EpD.
- LE1.3. Potenciar línies de treball en l'àmbit de l'educació no formal i la comunicació per al desenvolupament.
- LE1.6. Millorar l'estratègia de difusió del comerç just.
- LE2.2. Incrementar el nombre d'agents de l'EpD en els àmbits de la cooperació, l'educació i la comunicació.
- LE2.3. Millorar qualitativament i quantitativament la formació dels agents en l'EpD.

Durant l'any 2015, s'han fet les actuacions següents, de manera directa o a iniciativa de les entitats socials.

5.1. Actuacions directes

5.1.1. Publicacions i Web

— Cooperant.org

Format: pàgina web

Entitat gestora: DGC

Objecte: presentar un espai virtual com una eina d'informació, difusió i projecció del Govern de les Illes Balears en l'àmbit de la cooperació i de l'educació per al desenvolupament, també com un vehicle de comunicació entre totes les persones que hi treballen. Des de l'adreça <www.cooperant.org> es pot accedir a la planificació, als programes, a les línies d'actuació, als recursos didàctics i a un calendari d'activitats relacionades amb la cooperació al desenvolupament.

— Recursos didàctics de cooperació

Format: pàgina web

Entitat gestora: DGC

Objecte: el web <<http://www.recursosdidacticscoop.org/>> disposa de recursos que posen en pràctica les diverses activitats de la cooperació i de l'EpD. Una de

les prioritats per a la bona utilització d'aquests recursos de contingut pedagògic és la seva capacitat d'adaptació a les característiques de la població destinatària.

5.1.2. Educació per al desenvolupament i sensibilització ciutadana

— Programa de Comerç Just 2015

Format: fires, activitats lúdiques, promocions i degustacions.

Entitat gestora: Direcció General de Cooperació i entitats socials de Comerç Just (S'Altra Senalla, Finestra al Sud, Càritas, Casal de la Pau, Fundació Deixalles, Fundació Vicente Ferrer, Oxfam Intermón, Shikamoo).

Objecte: contribuir, mitjançant la sensibilització i l'EpD, a difondre els valors del comerç just entre la societat balear.

Aquest programa intenta aconseguir augmentar la quota comercial dels productes de comerç just, tant entre la població en general com a entre les administracions públiques mitjançant la compra pública responsable. De la mateixa manera, el programa pretén impulsar el treball en xarxa entre les entitats de comerç just de les Illes Balears i la DG de Cooperació.

Les principals activitats del 2015 s'han centrat en el Dia Mundial de Comerç Just (Palma, Inca, Manacor, Lluçmajor i Maó) i la Campanya de Nadal (Palma, Inca, Manacor, Lluçmajor i Ses Salines) i s'han realitzat activitats com fires de productes de comerç just, cinefòrums, tallers infantils de contacontes, desfilada de moda, teatre o *photocall*, etc.

El grup de Comerç Just és un grup organitzat que es reuneix freqüentment i que adopta les decisions conjuntament per tal d'oferir les millors propostes a la ciutadania balear.

5.2. Actuacions a iniciativa de les entitats socials mitjançant la convocatòria de subvencions per executar projectes de sensibilització i educació per al desenvolupament per l'any 2015

El 2 de novembre de 2015, la DGC va publicar una convocatòria de subvencions per a projectes proposats per entitats socials en l'àmbit de l'educació per al desenvolupament. L'objecte d'aquesta convocatòria era la realització de projectes i activitats de sensibilització i educació per al desenvolupament a les Illes Balears per impulsar els valors de la solidaritat, la tolerància, l'equitat i la justícia en l'àmbit de la comunitat balear. La població destinatària que es valorà com a prioritària va ser

la comunitat escolar, la joventut, el voluntariat i els i les professionals dels mitjans de comunicació de les Illes Balears.

La dotació pressupostària d'aquesta convocatòria va ser de 450.000,00 € i les entitats podien sol·licitar fins a 25.000,00 € a la DGC per al seu projecte. Es varen presentar 40 sol·licituds i s'han subvencionat 20 projectes, que són els següents:

– **Una escola amb drets**

Entitat: Fundació Unicef

Format: tallers i seminaris.

Sector social: alumnat i professorat de centres educatius de primària i secundària.

Cobertura: Mallorca

Pressupost total: 20.981,95 €

Aportació de la DGC: 17.261,95 €

– **Fes present el Comerç Just al teu centre**

Entitat: S'altra Senalla

Format: taules d'informació, exposicions, taller d'alimentació i altres, berenar solidari.

Sector social: població en general, comunitat escolar, voluntariat, infants i professionals dels mitjans de cooperació.

Cobertura: Mallorca

Pressupost total: 25.959,50 €

Aportació de la DGC: 24.609,50 €

– **El comerç just, una eina de cooperació transformadora**

Entitat: S'altra Senalla

Format: xerrades informatives, degustacions de productes, organització de dies internacionals.

Sector social: mitjans de comunicació; voluntariat.

Cobertura: Mallorca

Pressupost total: 16.906,00 €

Aportació de la DGC: 14.784,00 €

– **Sensibilización sobre la trata de mujeres y niñas: TRATA DE EVITARLA**

Entitat: Fundació Amaranta

Format: tallers, exposicions i formació universitària.
Sector social: alumnat de la UIB, població en general, dones.
Cobertura: Mallorca
Pressupost total: 20.349,90 €
Aportació de la DGC: 16.797,90 €

– **El comerç just com a eina per a la dignificació del comerç i humanització de la globalització**

Entitat: Associació Finestra al Sud
Format: venda de productes, festes, concurs de relats, xerrades i contacontes, tallers de sensibilització als centres escolars i instituts, ludoteca infantil.
Sector social: alumnat i professorat de centres educatius de primària, secundària i centres d'educació d'adults; mares i pares d'aquest alumnat; associacions juvenils; voluntariat, professionals dels mitjans de comunicació i població en general.
Cobertura: Mallorca
Pressupost total: 24.324,00 €
Aportació de la DGC: 23.824,00 €

– **Solidaritat a les aules de les Illes Balears: propostes educatives per a la reflexió crítica**

Entitat: Fundació Vicente Ferrer
Format: exposició i guia didàctica.
Sector social: alumnat d'educació primària i secundària.
Cobertura: Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.
Pressupost total: 17.000,00 €
Aportació de la DGC: 15.000,00 €

– **Deixar enrere. Fase II: *El desplazamiento forzado a causa de conflictos armados en Colombia, Sudán, Siria e Irak***

Entitat: Associació artística i cultural Thakhi-Runa
Format: cicle de cinema, exposició, música, taller lúdic, concurs de dibuix i xerrades.
Sector social: alumnat de primària, docents, població en general.
Cobertura: Mallorca, Menorca i Eivissa.
Pressupost total: 24.952,00 €
Aportació de la DGC: 24.952,00 €

– **Formación en derecho humano al agua, incidencia política y género desde la experiencia de la cooperación**

Entitat: Enginyeria sense Fronteres

Format: tallers i seminaris.

Sector social: voluntariat i població en general.

Cobertura: Mallorca i Menorca

Pressupost total: 25.000,00 €

Aportació de la DGC: 25.000,00 €

– **Fòrum Comunicació, educació i ciutadania, Fase 4**

Entitat: Enginyeria sense Fronteres

Format: tallers i formació.

Sector social: entitats, mitjans de comunicació i docència.

Cobertura: Mallorca

Pressupost total: 25.000,00 €

Aportació de la DGC: 25.000,00 €

– **Promoció del comerç just i del producte ecològic local als municipis de la part forana de Mallorca**

Entitat: Fundació Deixalles

Format: tallers, conferències, entrevistes, assessorament, accions de comunicació.

Sector social: voluntariat, professionals i responsables dels ajuntaments.

Cobertura: Mallorca

Pressupost total: 16.697,30 €

Aportació de la DGC: 16.697,30 €

– **Solidaritza't! Famílies per una societat balear justa, equitativa i plural**

Entitat: Institut Sindical de Cooperació per al Desenvolupament (ISCOD)

Format: tallers, formació i teatre.

Sector social: població infantil, comunitat educativa i joves.

Cobertura: Mallorca, Menorca i Eivissa

Pressupost total: 23.600,70 €

Aportació de la DGC: 23.300,70 €

– **Actua per canviar l'altra cara del món**

Entitat: Creu Roja

Format: tallers, teatre i mercat de comerç just.

Sector social: escolars, població en general, associacions juvenils, membres d'ONGD.

Cobertura: Mallorca

Pressupost total: 25.000,00 €

Aportació de la DGC: 25.000,00 €

— **Contacontes solidaris en la xarxa de biblioteques municipals de Mallorca**

Entitat: Fundació Musol

Format: tallers i contacontes.

Sector social: infants, personal de biblioteques i voluntariat.

Cobertura: Mallorca

Pressupost total: 24.990,00 €

Aportació de la DGC: 24.990,00 €

— **Facilitar eines, assessorament i formació a professorat de 5 comunitats educatives públiques de Mallorca per treballar la interculturalitat i la solidaritat dintre del programa *Escoles Sense Racisme, Escoles per a la Pau i el Desenvolupament***

Entitat: Assemblea de Cooperació per la Pau

Format: tallers, teatre i cinefòrum.

Sector social: alumnat i professorat de centres educatius d'infantil, primària, secundària i voluntariat.

Cobertura: Mallorca

Pressupost total: 25.000,00 €

Aportació de la DGC: 25.000,00 €

— **Barris oberts per a la promoció de la convivència en la diversitat i participació ciutadana**

Entitat: Assemblea de Cooperació per la Pau

Format: tallers, teatre i cinefòrum.

Sector social: alumnat i comunitat educativa i voluntariat.

Cobertura: Mallorca

Pressupost total: 25.000,00 €

Aportació de la DGC: 25.000,00 €

– **Contacontes a les Illes Balears: “El meu país, Burundi”, Fase III**

Entitat: Veïns sense Fronteres

Format: tallers, música i contacontes.

Sector social: alumnat infantil i professorat.

Cobertura: Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera

Pressupost total: 24.956,52 €

Aportació de la DGC: 24.956,52 €

– ***Retratos de empoderamiento (II): desmontando los estereotipos de género sobre las mujeres palestinas***

Entitat: Comitè Espanyol de la UNRWA

Format: exposicions, tallers, videofòrum.

Sector social: comunitat escolar, associacions juvenils, població en general.

Cobertura: Mallorca, Menorca i Eivissa.

Pressupost total: 25.000,00 €

Aportació de la DGC: 25.000,00 €

– **Sensibilització de les diferències nord-sud a espais de l'educació formal no formal i població general**

Entitat: Associació Pa i Mel

Format: tallers, contacontes, concert de música africana, menjars del món.

Sector social: comunitat escolar, voluntariat.

Cobertura: Mallorca

Pressupost total: 23.329,57 €

Aportació de la DGC: 23.329,57 €

– **Seguim i sumam per fer créixer el Comerç Just**

Entitat: Casal de la Pau

Format: tallers, contacontes, berenars visites a la botiga, cinefòrum.

Sector social: comunitat escolar, associacions juvenils, població en general.

Cobertura: Mallorca

Pressupost total: 24.301,92 €

Aportació de la DGC: 22.234,40 €

– **El sucre, un dolç molt amarg**

Entitat: Veterinaris sense Fronteres
Format: exposicions i visites guiades.
Sector social: comunitat escolar.
Cobertura: Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera
Pressupost total: 24.947,50 €
Aportació de la DGC: 24.947,50 €

6. GESTIÓ

En l'àmbit de la gestió, en el darrer trimestre de l'any es varen introduir millores a la base de dades de la DGC, el Sistema Informatiu de la Cooperació de les Illes Balears (SICIB), que recull tota la informació referent a projectes subvencionats en les diferents convocatòries. Aquestes millores eren necessàries per adaptar-se al procediment de tramitació i tancament d'expedients de subvencions, i per millorar les consultes.

Les millores les va realitzar la Fundació Balear d'Innovació i Tecnologia (Fundació BIT), que va ser l'organisme que va crear aquesta base de dades, amb un cost de 4.413,84 € amb càrrec al pressupost de la Conselleria de Presidència (per això no apareix aquest concepte en el pressupost executat per la DGC que apareix en el punt següent).

Per altra banda, al llarg de l'any s'han generat diferents ESPAIS DE PARTICIPACIÓ PER A LES ENTITATS SOCIALS DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT. S'han fet reunions tècniques amb algunes entitats socials de les Illes que executen projectes finançats pel Govern, amb l'objectiu de resoldre dubtes i d'assessorar en qüestions puntuals sorgides durant el desenvolupament i justificació dels projectes. Quant al tancament de projectes finalitzats, hi havia 143 expedients oberts a data 1 de gener de 2015 i al llarg de l'any es varen tancar 56 expedients i altres 24 quedaren pendents d'esmenar qualche requeriment.

Finalment, s'han adequat procediments administratius i s'ha iniciat el disseny de protocols i procediments de justificació i comunicació.

7. PRESSUPOST EXECUTAT

Cooperació al desenvolupament	181.602,00 €
Programa de suport al sistema de salut /Assoc. Amics del Poble Sahrauí (AAPSIB)	81.960,00 €
Convocatòria de projectes de prospecció, identificació i capacitació.	99.642,00 €
Acció humanitària i emergències	399.807,50 €
Actuacions directes	399.807,50 €
Accés aigua potable població refugiada siriana a Jordània/UNICEF	50.000,00 €
Emergència rehabilitació Nepal/Metges del Món	80.000,00 €
Emergència terratrèmol Nepal/Creu Roja	50.000,00 €
Rehabilitació vivendes persones refugiades a Gaza/Assoc. Comitè Espanyol UNRWA	60.000,00 €
Assistència població refugiada síria al Líban/Assoc. Espanya amb ACNUR	55.000,00 €
Reconstrucció infraestructures campaments sahrauís Tindouf (Algèria)/AAPSIB	15.000,00 €
Ajuda alimentària campaments refugiats sahrauís Tindouf (Algèria)/AAPSIB	10.000,00 €
Ajuda alimentària refugiats burundesos a Uvira, RD Congo/Veïns Sense Fronteres	29.807,50 €
Conveni emergències AECID i comunitats autònomes	50.000,00 €
EpD i sensibilització ciutadana	746.784,88 €
Conveni UIB	150.000,00 €
“Madrassa 2015” (Escola en Pau)	30.000,00 €
Programa “Vacances en pau” (AAPSIB)	86.040,00 €
Programa sensibilització (AAPSIB)	6.000,00 €
Programa Comerç Just	19.912,54 €
Jornades III Pla Director 2016-2019	7.147,00 €
Convocatòria de sensibilització i educació per al desenvolupament	447.685,34 €
Aportació a fons insulars de cooperació	510.000,00 €
Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació	250.000,00 €
Fons Menorquí de Cooperació	130.000,00 €
Fons Pitiús de Cooperació	130.000,00 €
Planificació i seguiment	1.033,80 €
Consell de Cooperació	1.033,80 €
Personal	404.433,44 €
Personal	404.433,44 €
TOTAL	2.243.661,62 €